

Kring Mars & Mercurius Gent O-VI vzw

De val van de Berlijnse muur

Na het einde van de Tweede Wereldoorlog in 1945 werd Duitsland, volgens afspraken gemaakt tijdens de Conferentie van Jalta, opgedeeld in vier bezettingszones.

De relaties tussen Oost en West verslechterden snel en de “Koude Oorlog” tussen het 'Oostblok' (de Sovjet-Unie en haar vazalstaten in Oost-Europa) en het kapitalistische westen (westerse landen onder aanvoering van de USA) werd een feit.

In 1949 werd Duitsland opgesplitst in de Bonds Republiek Duitsland (BRD) in het westen en de Duitse Democratische Republiek (DDR) in het oosten. De BRD kreeg Bonn als hoofdstad, terwijl Berlijn de hoofdstad van de DDR werd.

Om zijn burgers die massaal wilden vluchten naar het westen tegen te houden trok de Sovjet-Unie een “IJzeren gordijn” op aan de grenslijn die was bepaald door het verdrag van Jalta.

Het was de Britse staatsman Winston Churchill die als eerste sprak over het "Ijzeren gordijn" in zijn beroemde Fultonspeech op 5 maart 1946, waarin hij waarschuwde voor de zich aftekenende tweedeling van Europa. Er waren niet veel mensen die hem meteen geloofden en hij werd om zijn woorden aanvankelijk door velen verguisd.

Een paar jaar later bleek hoe juist hij de ontwikkelingen had ingeschat.

"From Stettin in the Baltic to Trieste in the Adriatic an 'iron curtain' has descended across the Continent. Behind that line lie all the capitals of the ancient states of Central and Eastern Europe. Warsaw, Berlin, Prague, Vienna, Budapest, Belgrade, Bucharest and Sofia. All these famous cities and the populations around them lie in what I must call the Soviet sphere, and all are subject, in one form or another, not only to Soviet influence but to a very high and in some cases increasing measure of control from Moscow."

Ondertussen lag Berlijn in de sector van de Sovjets maar had een onafhankelijk statuut en was eveneens verdeeld onder de voormalige geallieerden.

Stalin wilde de invloed van West-Berlijn zo klein mogelijk maken en zag het liefst dat deze zone bij Oost-Berlijn werd gevoegd. Dit probeerde hij te bewerkstelligen door een blokkade op te werpen rond West-Berlijn, de Blokkade van Berlijn. Om West-Berlijn toch van de benodigde voedsel en grond- en hulpstoffen te voorzien realiseerde de Verenigde Staten een luchtbrug naar West-Berlijn (juni 1948 - mei 1949). 277.500 vluchten doorbraken de Blokkade van Berlijn. De blokkade werd uiteindelijk opgeheven door Stalin, omdat hij een confrontatie met het Westen wilde vermijden.

Toen de Oost-Duitsers er niet meer in slaagden naar het Westen te geraken via het IJzeren Gordijn, vluchtten ze massaal naar West-Berlijn, weg van de invloed van het communisme.

In 1961 besloten de Sovjets een einde te maken aan de leegloop. In de nacht van 12 op 13 augustus werd begonnen met de bouw van de Berlijnse Muur. In enkele weken tijd werd een zwaarbewaakte betonnen hindernis met prikkeldraad opgeworpen rondom West-Berlijn.

In de DDR-propaganda werd de Muur (net als trouwens de hele bewaking van de grens met de Bondsrepubliek) de *antifaschistischer Schutzwall* (*antifascistische beschermingsmuur*) genoemd. Die beschermingsmuur moest de DDR beschermen tegen "wegtrekken, infiltratie, spionage, sabotage, smokkel, uitverkoop en agressie uit het Westen".

Niettemin probeerden tal van mensen van Oost naar West-Berlijn te vluchten.

Hierbij zijn minstens 138 mensen om het leven gekomen.

Na de ineenstorting van de macht van de communistische partijen in Oost-Europa en het uiteenvallen van het Sovjetimperium was het Hongarije dat als eerste op 2 mei 1989 begon om de grens met Oostenrijk te openen.

De open grens daar zorgde in korte tijd voor een uitstroom van duizenden 'permanente vakantiegangers'. Er ontstond een ware volksverhuizing via Hongarije, even later ook via de West-Duitse ambassade in het Tsjechische Praag, en daarna ook via andere 'gaten' in het IJzeren Gordijn. Ook de leiding van de DDR, die kort daarvoor nog trots het veertigjarig bestaan van de 'socialistische heilstaat' hadden gevierd, moest de grenzen openen. Het einde van de Muur, en daarmee van de DDR, was onafwendbaar.

De Oost-Duitsers lieten hun Berlijnse Muur vallen op 9 november 1989. De ordetroepen kwamen niet tussen. Verbijsterd liepen de Oost-Berlijners naar de andere kant van de grens, waar ze met applaus werden ontvangen.

De volgende dag sprak de West-Duitse bondskanselier Helmut Kohl de verenigde Berlijnse bevolking toe. Hij riep op tot kalmte. De oproep was niet alleen gericht aan DDR-burgers, maar ook aan Sovjetleider Gorbatsjov. Het was maar de vraag hoe de Sovjet-Unie zou reageren op de val van de Muur. Maar Moskou liet al snel blijken niet te zullen ingrijpen. De grens was definitief open en de Muur was gevallen.

Elf maanden later was de hereniging van Duitsland een feit. In 1991 werden nagenoeg alle fysieke resten van de Muur afgebroken en werden brokken als souvenir verkocht.

Een mooi stuk muur vandaag kan je bewonderen aan de ingang van de Commandobunker Kemmel, de bunker die tijdens de Koude Oorlog door Defensie werd gebruikt.

Het is een volledig segment zoals op het voorbeeld van de foto.

Deze muur werd aangekocht door de vrienden van de Commandobunker. Hij stond in St-Denijs-Westrem en moest daar weg.

Dit stuk authentiek muur (met certificaat) stond op de Potsdamer Platz. Het weegt 2.770 Kg en is van de 4de generatie.

De ronde betonnen boog, zoals op de foto, ontbreekt (deze diende om te vermijden dat eventuele vluchtelingen greep zouden hebben bij het beklimmen van de muur).

Paul Bruynooghe

Bronnen: internet, wikipedia